

IT-TIELET SENA L-ISTUDJI SOĊJALI (Ġenerali) IL-HIN: Siegħa u nofs

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

Din il-karta tal-eżami fiha Sitt Taqsimiet (A, B, C, D, E u F). L-istudenti jridu jwieġbu t-Taqsimiet KOLLHA. Il-marki għal kull Taqsima jidhru bejn il-parentesi. Ikteb it-tweġiba tat-Taqsima F fuq karta separata.

Taqsima A: Imla l-vojt b'dan il-kliem:

il-pluraliżmu	il-hin liberu	is-soċjalizzazzjoni	diskriminata	ċittadin
l-ETC	ir-rwol	l-imħabba	folklor	bżonnijiet

1. Permezz tal-mass media, _____ sar parti minn haġġitna u għalhekk dan ifisser li naċċettaw li kull persuna għandha opinjoni differenti.
2. _____ nużawh għal attivitajiet li mhumiex obligatorji u li niehdu gost naghmlu.
3. _____ huwa s-sehem li l-individwu għandu jagħti fil-grupp li jkun fih u fis-soċjetà.
4. Dawk li qegħdin ifittxu xogħol għandhom imorru _____ sabiex isibu l-għajjnuna li għandhom bżonn.
5. _____ jirreferi għad-drawwiet u t-twemmin f'kultura partikolari ta' poplu.
6. _____ hija l-proċess ta' tagħlim u ta' edukazzjoni fir-regoli ta' mgħiba fis-soċjetà.
7. _____ hija waħda mill-valuri personali tal-bniedem.
8. _____ huwa/hija membru ta' xi pajjiż bi drittijiet u dmirijiet lejn l-oħrajn.
9. Nies bi _____ speċjali jeħtieġu aktar għajjnuna u attenzjoni mis-soċjetà minhabba xi diffikultajiet f'haġġithom.
10. Meta persuna tiġi ttrattata aghar minn haddiehor mingħajr raġuni valida tkun qed tiġi _____.

10 marki

Taqsim B: Wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA li ġejjin billi timmarka l-frazi t-tajba:

1. Kura preventiva tirreferi għal
 - a. dawk is-servizz mediċi f'każijiet ta' emergenza u servizzi oħra sabiex il-pazjent ma jkollx għalfejn imur l-isptar
 - b. dawk is-servizzi mediċi li jgħinuk tevita l-mard
 - c. dawk is-servizzi mediċi li jgħinuk tfiq minn xi mard
2. L-anzjani jibqgħu aktar b'saħħithom jekk
 - a. jibqgħu attivi fis-soċjetà
 - b. imorru fid-djar tal-anzjani
 - c. jirċievu l-mediċini b'xejn
3. Is-settur primarju jinkludi xogħol
 - a. fil-kostruzzjoni, il-manifattura tal-ġhamara u tal-hwejjeg
 - b. fit-turiżmu, is-saħħa u l-edukazzjoni
 - c. fil-barrieri, is-sajd u l-biedja
4. L-aktar mezz ta' komunikazzjoni soċjali interattiv huwa
 - a. in-networking soċjali
 - b. il-gazzetta
 - c. it-televiżjoni
5. L-ekonomija
 - a. tirreferi għall-flus li jimxu minn id għal oħra bħala kumpens finanzjarju tal-hidma
 - b. hija dik il-qasam tal-ħajja soċjali li torganizza l-holqien u t-tqassim tal-ġid
 - c. hija l-mod għaqli kif il-persuna tqassam il-ġid li għandha
6. Meta nharsu lejn is-saħħa jehtieg li nharsu lejha b'mod shiħ. Din nirreferu għaliha bħala
 - a. saħħa holistika
 - b. saħħa fiżika
 - c. saħħa mentali
7. Waħda mill-aġenziji tal-Ġnus Magħquda li taħdem favur il-drittijiet tal-haddiema madwar id-dinja hija
 - a. UNHCR
 - b. UNICEF
 - c. ILO
8. Il-valuri ċiviċi huma
 - a. vizzji aċċettabli mis-soċjetà
 - b. regoli ta' mgħiba
 - c. prinċipji importanti biex ngħixu f'soċjetà ma' nies oħra
9. Il-komunità lokali tirreferi
 - a. għal xi għaqda jew organizzazzjoni popolari li teżisti fir-raħal fejn ngħix
 - b. għan-nies li jgħixu f'belt jew raħal
 - c. għal meta nibdew nithalltu ma' nies oħrajn barra mill-familja
10. Li tkun ċittadin Malti illum ifisser li tkun
 - a. ċittadin Malti biss
 - b. ċittadin Malti u Ewropew
 - c. ċittadin Malti, Ewropew u globali

10 marki

Taqsim C: Immarka jekk hux VERU jew FALZ u ghid ghaliex:

1. Il-mass midja qieghda tghin biex isehh il-proċess ta' globalizzazzjoni. VERU
Ghaliex? _____
2. Kull dritt igib miegħu dmir. VERU/FALZ
Ghaliex? _____
3. Il-programm nazzjonali tal-*breast screening* qed jigi offrut mill-Gvern biex jigi evitat il-kanċer tas-sider fin-nisa. VERU/FALZ
Ghaliex? _____
4. Libertà u libertinaġġ ghandhom l-istess tifsira. VERU/FALZ
Ghaliex? _____
5. In-normi soċjali huma l-istess fil-pajjiżi kollha tad-dinja. VERU/FALZ
Ghaliex? _____

10 marki

Taqsim D: Wieġeb dawn il-mistoqsijiet:

1. Taħseb li l-pajjiżi kollha tad-dinja jirrispettaw id-drittijiet fundamentali tal-bniedem?

2. X'nifhmu b'etika fuq il-post tax-xogħol min-naħa tal-haddiem?

3. Ikteb **ERBA'** azzjonijiet pożittivi li inti u l-familja tiegħek tistgħu tipprattikaw sabiex ilkoll kemm intom tkunu ċittadini responsabbli.

4. X'differenza tgħaddi bejn **xogħol bi hlas** u **xogħol volontarju**?

5. Semmi **ŻEWĠ** funzjonijiet li għandhom il-mezzi ta' komunikazzjoni fis-soċjetà.

20 marka

Taqsim E: Aqra sew is-silta li ġejja u wara wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA dwarha:

“L-informazzjoni wahedha ma tfisser xejn u għalhekk il-konsumatur irid ikollu d-dritt li jiġi edukat biżżejjed biex ikun jista' jifhem u jagħraf il-vantaġġi u l-iżvantaġġi minn kull tranzazzjoni ta' bejgħ u xiri. Fuq kollox aktar ma jgħaddi ż-żmien u aktar ma **jinfetħ is-suq**, aktar il-konsumatur ser ikun iffaċċjat bi prodotti kważi bħal xulxin. F'sitwazzjoni bħal din il-konsumatur irid ikun edukat biżżejjed biex jagħmel l-aħjar għażla għalih/a.

L-edukazzjoni hi l-bażi biex il-konsumaturi jkunu jafu d-drittijiet tagħhom. Aktar ma jkun hemm tibdil fil-liġijiet aktar ikun hemm htieġa. Hu importanti wkoll li l-konsumaturi jkunu jafu x'ikun għaddej fis-suq, il-prattiċi li qed jintużaw u kif għandhom jieħdu hsieb tagħhom infushom. Ta' min jgħid li aktar ma tidhol is-sistema tas-suq, anqas ser ikun hemm protezzjoni min-naħa tal-gvern. F'sistema bħal din, l-edukazzjoni hi essenzjali.

Iżda l-aktar sehem li għandha l-edukazzjoni hi li ġġib bidla fil-kultura tagħna. Minn naħa għad għandek nies li jaħsbu li jistgħu jsiru sinjuri mil-lejl għan-nhar. Hafna drabi dan ikun ta' detriment sew għall-konsumaturi kif ukoll għan-negozju. Min-naħa l-oħra, għaddek issib konsumaturi li mhux lesti li jaqbz u għad-drittijiet tagħhom. Lanqas huma lesti biex jingħaqdu mal-Għaqda tal-Konsumaturi sabiex ikomplu jharsu l-interessi tal-konsumaturi lokali.”

Adattat minn: <http://www.camalta.org/drittijiet-edukazzjoni>

1. Għaliex taħseb li l-edukazzjoni tal-konsumaturi hija importanti?

(2)

2. Semmi **TLIET** tipi ta' informazzjoni li l-konsumaturi jistghu jsibu fuq il-pakkett ta' _____

_____. (3)
3. Apparti d-drittijiet għall-informazzjoni u l-edukazzjoni, semmi **TLIET** drittijiet ohra li għandhom il-konsumaturi.

_____. (3)
4. Semmi **TLIET** dmirijiet li l-konsumatur għandu josserva.

_____. (3)
5. Ir-reklamar kif jaffettwa lill-konsumaturi sabiex jixtru prodott jew servizz?

_____. (4)
6. X'tifhem biha l-frazi **jinfetah is-suq**?

_____. (2)
7. Ikteb dwar ir-rwol li għandha l-Għaqda tal-Konsumaturi.

_____. (4)
8. Taħseb li jeżisti żbilanċ bejn kemm id-dinja qed tipproduċi u kemm il-bniedem għandu bżonn?

_____. (4)

25 marka

Taqsim F: Aghzel WAHDA minn dawn it-temi li ġejjin u iktib madwar 200 kien fuq karta separata:

1. Soċjetà b'saħħitha tiddependi minn ċittadini b'saħħithom. Iddiskuti.
2. L-identità nazzjonali hi dik li tagħmilna Maltin. Ikkummenta.
3. Għaliex taħseb li x-xogħol huwa importanti fil-ħajja tal-lum?
4. Taħseb li l-mass media qed tkompli żżid il-permessività fis-soċjetà?

25 marka

Total: 100 marka